

Radikal.com.tr (<http://www.radikal.com.tr/>) > Radikal Hayat/hayat/ > Ankara sokaklarında yine tank var!

Ankara sokaklarında yine tank var!

11/12/2013 02:00 | A+ A-

Berlinale'den ödüllü 'Aşura' adlı videosu New York'ta sergilenen Köken Ergun, 'Kitle ve İktidar' sergisini Salt Ulus'ta açtı. Ergun'un Sincan'dan esinlendiği 'Tanklove' adlı videosunu yoldan geçerken de seyretmek mümkün.

Haber: MEHMET YÜKSEL / Arşivi

Güncel sanatın yükselen isimlerinden Köken Ergun'un adı bu sıralar iki sergide birden geçiyor. Berlinale'den ödüllü videosu 'Aşura', göçebe sanat oluşumu Protocinema çalışması olarak New York'ta Westbeth Sanat Merkezi'nin bodrum katında sergilenirken, 'Ben Askerim'den 'Bayrak'a ses getirmiş bütün videoları 'Kitle ve İktidar' başlığı altında **Ankara** (http://www.radikal.com.tr/ankara_haber/) Salt Ulus'ta, ilk kez toplu bir şekilde karşımıza çıkıyor. Ayrıca Ergun'un videoları Gezici Festival kapsamında Ankara ve Sinop'ta izleyicisiyle buluştu. Hazır New York dönüşü yakalamışken Ergun'la 'Aşura'yı, filmin kendisi kadar ilginç çekim sürecini, New York izlenimlerini ve Ankara'daki sergisini konuştuk. **'Aşura' nasıl ortaya çıktı? Seni bu ritüellere çeken şey ne oldu?**

Ritüeller uzun süredir ilgilendiğim bir konu. Sanırım temelinde aldığım tiyatro eğitiminden duyduğum memnuniyetsizlik yatıyor. Konservatuvarda zamanla tiyatro sanatından uzaklaşmış, 'sanat için yapılmayan' performanslara ilgi duymaya başlamıştım. Bu süreçte Güngör Dilmen'in Antik Yunan tiyatrosu ve mitoloji derstleri çok etkili olmuştu. Sınıf arkadaşlarıma büyük bir tezat teşkil edecek şekilde, oyunculuk pratiğiyle değil, performans teorisiyle ilgilenmeye başladım. Metin And'ın eserleri sayesinde Antik Yunan tiyatrosuyla Anadolu'daki seyirlik oyunlar arasındaki ilişkinin farkına vardığım **zaman (/index/zaman)**, bu yeni bilginin üzerimde yapıbozucu bir etkisi oldu. Zira bize verilmeyen ve öğretilmeyen bir şeydi bu. Zamanla fark ettim ki, Antik Yunan tiyatrosu aslında dini ibadetin bir parçasıydı, baht dönüşü estetik bir durumdan çok etik bir olguydu, oyuncular bugün anladığımız şekilde 'iyi oyunculuk' peşinde profesyonel bireyler değil, kendilerini görsel, işitsel ve içsel bir bütünlüğün ayrılmaz parçaları olarak konumlandıran bir grup vatandaştı. Yıllar sonra Zeynebiye'de ilk kez bir Aşura merasimi izlediğim zaman tüylerim diken diken olmuştu. Karşımda sanki bir Antik Yunan tiyatrosu oynanıyordu. Yüz maskeleri, abartılı kostümler, Bilgeler Korosu, Kadınlar Korosu ve ağıt yakıp oyuna aktif olarak katılan binlerce büyük bir seyirci kalabalığı... Benim gibi etnografi ile ilgilenen biri için paha biçilmez bir hazineydi! Duyguların bu denli çıplak yaşandığı bir ortamı kaydetmene, dahası bunu başkalarıyla da paylaşacak olmana izin vermiş olmaları izlerken aklımı sürekli kurcaladı. Bu denli mahrem olan bir şeyi seninle paylaşabilmeleri sana çok güvendiklerini gösteriyor.

Bu noktaya nasıl geldin?

Süreç Zeynebiye Çay Ocağı'nda içtiğimiz bir çayla başladı ve devam ediyor. Orası mahallenin önemli bir eşliğidir. Birkaç hafta sonra camide provaları izlerken, herkes yerde oturduğu halde altıma tabure verilmesi ve çay ikram edilmesi ise artık resmi olarak daha büyük bir eşliği geçtiğimin göstergesiydi. Mahalleli bana 'Köken Hoca' demeye başladı. Kabul edilme sürecim çok hızlı oldu ve bunun için de insanıyetimden başka bir çabam olmadı sanırım. Artık bana o kadar alışmışlardı ki Aşura gecesi camide yapılan en mahrem ağıt merasimine katılmama ve çok yakından çekim yapmama izin verdiler. Genel olarak hep ve her şeyi çekmemi isterlerdi. Çekmediğim zaman şaşırıp soruyorlardı o hoş Azeri şiveleriyle: "Hocam, niye çekmirsene?"

New York'ta nasıl tepkilerle karşılandın için?

Çok iyiydi. Açılış gününün sabahı mekânı su basıp yerdeki cami halılarının bir kısmı ıslanınca ben "Ziyarı yok, zaten pek kimse oturup uzunca sevmeyiz" demistim. Yanılmışım, çünkü gelenler iki üç defa seyredivorlardı işi. Tiyatroya

olan alerjimden dolayı olsa gerek, enstalasyonlarımda genelde illüzyonun bozulmasını isterim. Bu nedenle arka projeksiyon kullandık, böylece seyircinin ekranların arkasına geçme ve işi tersten seyretme imkânı vardı. Birçok seyirci bu imkânı sonuna kadar kullanıp perdelerin arkasından işi bir kez daha seyrediyordu. İş, seyircide büyük bir heyecan ve merak uyandırdı. Az bilinen bir sosyal grupla tanışmış oldular. Bu da beni ve Zeynebiye'deki arkadaşları memnun etti tabii. **Türkiye (/index/turkiye)** Caferileri bilinmek istiyorlar. Çok hususi bir grup onlar. Burada gördüğünüz tiyatro oyunu İran'daki Taziye'lerden çok farklı mesela. Roller profesyonel oyuncular değil, mahalleli oynuyor. Bu çok özel bir şey. İşte, 'sanat için olmayan performan'tan kastım da bu.

Zeynebiyeliler izledi mi filmi?

Evet, ben bu tür grupları konu ettiğim her işimi ilk olarak onlara seyrettiririm'Aşura' biter bitmez DVD'lerini öncelikle mahallede yakından tanıdıklarına verdim. Sonra herkese açık bir gösterim yaptık. Beni cemaat liderlerinden birinin hemen yanındaki sandalyeye oturtmuşlardı. Gösterim sırasında onun tepkilerini izliyordum ki beni çok duygulandıran bir şey oldu: Filmin sonunda camide toplanmış insanları İmam Hüseyin için topluca ağlarken görüyoruz. Bu sahneyi seyrederken yanımda oturan cemaat lideri ağlamaya başladı. O anda yaptığım şeyin doğru olduğunu hissettim işte. Film bitince de bana dönüp "Doğal olmuş, eline sağlık" dedi.

Ankara'da hemen hemen bütün işlerini bir arada görebileceğimiz 'Kitle ve İktidar' adlı sergin de açıldı. İki ülkede birden izleniyor olmak nasıl bir his?

Bir ay içinde iki farklı kültürle işleri paylaşmak oldukça öğretici aslında. Ben hep kendimi seyircinin yerine koymayı seviyorum. New York'taki sergide çok samimi ve hatta mahrem bir ortam var. Ankara'da ise SALT Ulus'u sokağa açtık. Sincan olaylarından esinlenip Danimarka'nın bir kasabasında çektiğim 'TankLove' işini binanın dışından seyredilebilecek ve duyulacak şekilde yerleştirdik. Protocinema'da New York'un eski underground dünyasına bir gönderme var, Ankara'da ise yaşayan binaların içine sokağı sokmak isteği... Sergiye ilk davet ettiğimiz insanlar sokağın karşı tarafındaki büfenin çalışanlarıydı mesela. 'Aşura', 14 Aralık'a dek New York'ta Westbeth Sanat Merkezi'nde; 'Kitle ve İktidar' ise 16 Şubat'a dek Salt Ulus'ta görülebilir.

Berlinal'e ödüllü

Adını Muharrem ayında Şii'lerin ağıt ve temsillerle kutladığı Aşura gününden alan video, bizi **İstanbul** (http://www.radikal.com.tr/istanbul_haber/) 'da yaşayan Caferi Şii'lerin kendi kurdukları Zeynebiye Mahallesi'ne ve buradaki halkın Kerbela faciasını canlandırdıkları oyunun hazırlıklarına götürüyor. Aşura, bu yılki Berlinal'e'den Alman Yabancı Akademisyen Değişim Programı'nın Kısa Metrajlı Film Ödülü'nü kazanmıştı.